

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrske dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam pouj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbe brez istodobne vplačilne naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od peterostopne petiti-vrate po 12 h, če se oznanilo tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Ekspisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstr., upravnštvo pa v pritličju. — Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Uredništva telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

Upravnštva telefon št. 85.

Hohenlohe v stiski.

Na Dunaju, 21. maja.

Šele nekaj dni je princ Hohenlohe ministrski predsednik in že se oglašajo proroki, ki napovedujejo njegov odstop.

V istini se kaže, da se pripravljajo velika ministrska in parlamentna kriza in da se mladi ministrski predsednik nahaja v tako veliki in težavni stiski, da se ni čuditi, ako se mu napoveduje poraz. Tudi stari in izkušeni ministrski predsedniki bi si težko znali pomagati iz take stiske.

Že položaj v dunajskem parlamentu je postal nevzdržljiv, kajti glede volilne reforme ni mogel princ Hohenlohe ničesar doseči. Vse njegovo mešetarenje je bilo brez uspeha. Pravične volilne reforme, s katero bi se vpeljala splošna in res enaka volilna pravica, nečje Nemci, krivične pa se branijo Slovani. Kar zahtevajo Nemci, je do skrajnosti pretirano in se ne sme in ne more na noben način uresničiti. Hohenlohe skuša pač doseči kompromis, ali kar ponuja, ne ugaja niti Nemcem niti Slovanom. Čuje se, da hoče Hohenlohe v petek predložiti odseku za volilno reformo svoj kompromisni načrt in oficijozno se kar najslovesneje zatrjuje, da je to zadnja beseda, da je to definitivni načrt, ki se uveljavi na vsak način. Ta pritisk — in drugega to ni — pa ne imponira, kajti tudi Hohenloheovi predniki so imeli navado, da so pri raznih prilikah govorili o izrednih pooblastilih, ki so jih imeli od krone, a kadar je bil čas, vporabiti ta pooblastila, so morali — odstopiti. Slovani in Nemci so mnenja, da se teh groženj ni čisto nič bati in postopali bodo brez ozirov na vlado po svojih interesih, kar je pač jako slabo znamenje za ministrskega predsednika. Morda bo že čez kak teden ta Hohenloheov kompromisni predlog pokopan.

Že samo težave z volilno reformo

so take, da ni skoro nič upanja, da jih bo mogel Hohenlohe zmagati; že te težave so take, da je ministrska kriza skoro neizogibna. Njim pa so se zdaj pridružile še druge, ki so spravile Hohenlohea v največjo stisko.

Včeraj se je sešel ogrski državni zbor. Njegova naloga je za sedaj omejena na dve točki: odobriti mora z inozemstvom sklenjene trgovinske pogodbe in izvesti mora volilno reformo.

Podlaga z inozemskimi državami sklenjenim trgovinskim pogodbam je avtonomni avstro-ogrski carinski tarif. Cislitvanski državni zbor je ta obema državnima polovicama skupni carinski tarif že odobril, zanašaje se, da to stori tudi ogrski parlament. A zdaj se ogrska vlada temu naenkrat ustavlja, dasi je bila ta skupnost izrečno dogovorjena še med Körberjem in Szellom. Ogrski ministrski predsednik Wekerle je bil minoli teden na Dunaju in je zahteval, naj dunajska vlada privoli, da se ogrskemu parlamentu predloži carinski tarif ne kot skupni avstro-ogrski carinski tarif nego zgolj kot samostojen ogrski carinski tarif. Če bi to obveljalo, bi bila razbita carinska in trgovinska edinstvo med obema državnima polovicama in ogrski državni zbor bi lahko vsako uro predručil vse tiste carinske postavke, ki niso vezane po tem tarifu in bi lahko s tem silno odškodil celokupno državo in zlasti cislitvansko industrijo.

Postopanje ogrske vlade je umljivo: Madjari hočejo gospodarsko neodvisnost od Cislitvanske, postati hočejo popolnoma samosvoji tudi na gospodarskem polju in zato hočejo zdaj svoj samostalen carinski tarif. Hohenlohe se temu pač upira ali spričo tradicionalne neodločnosti in omahljivosti krone je težko verjeti, da bi zmagal.

Položaj je pač tak: če zмага Hohenlohe, odstopi ogrska vlada; če zмага Wekerle, odstopi Hohenlohe.

Vse okolnosti pa kažejo, da se Hohenlohe ne bo rešil iz stiske, v kateri se nahaja.

Volilna reforma.

Dunaj, 21. maja. Princ Hohenlohe poskusi prihodnje dni zadnjikrat, da dožene kompromis med strankami. Izid tega prizadevanja bo odločilen za nadaljne sklepe ministrskega predsednika.

Odsek za volilno reformo se sestane zopet prihodnji torek. Mogoče je, da bo vlada že ta teden prišla s svojimi načrti. Princ Hohenlohe je izjavil, da bo ta načrt nekak ultimat. Ako se njegov predlog za volilno reformo odkloni, pade ali odločitev za volilno reformo ali za usodo ministrstva. Princ Hohenlohe namreč hoče takoj odstopiti, ako odsek odkloni njegove predloge. Glavno oviro delajo Nemci s svojo pretirano zahtevo glede dvotretjinske večine pri razdelitvi volilnih okrajev. — Z drugih strani pa se poroča, da so kompromisna pogajanja že takorekoč razbita, tako daje princ Hohenlohe že opustil upanje, da bi še s sedanjo zbornico mogel dognati volilno reformo. Vendar bo princ Hohenlohe rajši padel zaradi napetosti z Ogrsko kakor pa zaradi volilne reforme. Za bližnjo bodočnost vsled tega napovedujejo vlado § 14.

Razmerje med Avstrijo in Ogrsko.

Dunaj, 21. maja. Ministrski predsednik princ Hohenlohe je poročal cesarju v včerajšnji avdijenci o parlamentarnem položaju in o sedanjem stališču kompromisnih pogajanj. Glede razmerja napram Ogrski je naglašal ministrski predsednik, da je avstrijska vlada parlamentu obljubila izvesti revizijo nagodbe le v celem obsegu, a nikakor ne do-

voliti, da bi se samo posamezne zadeve izločile.

Budapešta, 21. maja. V dobro poučenih krogih se zatrjuje, da so se difference v gospodarskih vprašanjih med obema vladama zelo poostrele. To je povedal tudi ministrski predsednik dr. Wekerle v včerajšnjem ministrskem svetu, ko je poročal o uspehih svojega potovanja na Dunaj.

Nemadžarske narodnosti v ogrskem drž. zboru.

Budapešta, 21. maja. Klub nemadžarskih poslancev si je izvolil za predsednika dr. Mihalja. O tem se je s posebnim dopisom obvestilo vse stranke parlamenta. V tem dopisu izjavljajo nemadžarski poslanci, da se želijo udeleževati vsakega dela v parlamentu ter zahtevajo, da bodo zastopani v predsedstvu in v odsekih. K prestolnemu govoru pridejo v kraljevi grad polnoštevilno, a odkritja spomenika kralju Štefanu se oficijalno ne udeležijo. Da se bodo nemadžarski poslanci mogli udeležiti vsake važne debate, odpošljejo poseben odsek, ki bo vselej razvrstil govornike za debato. Da bo časopisje prav informirano, izdajal bo klub oficijalno litografirano korespondenco. Klub nemadžarskih narodnosti je edina opozicijska stranka v drž. zboru, zato prevzamejo nemadžarski poslanci vso politično kontrolo napram vladi. Klub se bo zavzemal za pravice, ki so zajamčene v takozvanem narodnostnem zakonu, potegoval se bo za splošno, enako in tajno volilno pravico po občinah. Volilni pravici se ne sme delati v nobenem oziru kaka zapreka ali utesnitev. Klub smatra za svojo dolžnost, da zajamči politično svobodo, da povzdigne pravni čut nemadžarskih narodnosti in da razjasni razmerje med strankami in vlado. Stranka stoji nepremakljivo na demokratičnem stališču.

Avstro-Ogrska in Srbija

Belgrad, 21. maja. V današnjem ministrskem svetu se je sestavilo besedilo kratke vladne izjave glede zahtev Avstro-Ogrske. Izjava se izroči avstro-ogrskega poslaniku baronu Czikanu in srbskemu poslaniku na Dunaju dr. Vujiću. Prihodnje dni pa izroči srbski delegatje na Dunaju avstrijskim delegatom pismeni odgovor glede prepornih točk v pogajanjih za trgovinsko pogodbo.

„Avstrijski cesar romunski kralj“.

Bukarešt, 21. maja. Pod zgornjim imenom je ravnokar izšla anonimna brošura, ki je provzročila mnogo razburjenja. Pisava je naperjena proti kralju in prestolonasledniku ter izvira skoraj gotovo iz kroga takozvanih „junimistov“, ki javno izjavljajo, da bodo motili kraljeve jubileje ter ponižali pomen slavnosti. — Danes se je otvoril parlament, ki je sklican k izrednemu zasedanju povodom jubilejnih slavnosti.

Ruska državna дума.

Petrograd, 21. maja. Car je sporočil predsedniku, da nesprejme deputacije, ki bi mu izročila adresno dume, temuč mora vse sklepe dume in državnega sveta izročati carju le dvorni minister. Duma je sprejela obvestilo mirno ter se izrekla, da vsled tega ne kaže pričeti konflikta z vlado, ker se gre le za zunanjo obliko.

Ustavni demokratje so sklenili predlagati v dumi, naj takoj začne razpravljati o kmetijskem vprašanju. V ta namen se izvoli posebna komisija 32 članov.

Protiklerikalna zmaga na Francoskem.

Pariz, 21. maja. Protirepublikansko časopisje priznava odkrito, da so njegove stranke doživele nad vse pričakovanje hud poraz ter izjavljajo, da je zmago pripisovati revolucijo-

LISTEK.

Ljubljanska romanca.

Tekle so prve večerne ure, a na ulicah ljubljanskega mesta je že vse utihnulo. Ni bilo videti žive duše, samo gor od Št. Petra je bilo slišati zategel glas roga. Meščanski gardisti so patrolirali po mestu in se plazili iz ulice v ulico, pazno poslušajoč, kdaj se bo oglasil kje najmanjši hrup. Bili so pripravljeni, da takoj potegnejo bridko orožje, ako bi se kje stopla dva dijaka; sicer pa so razpolagali tudi s prav okretnimi kračami, ki so znale v begu si iskati urnega zavetja. Pa nocoj je bilo vse tiho; mestni stražnik je še na Starem trgu odpel molitvico na čast sv. Florijanu, potem se pa zleknil na klop ob Ljubljani.

Na drugi strani reke, v Židovski ulici, je svetila še luč v pritličju. Tam je stanoval kemik, doktor Rubinstein, ki je lečil tačas Ljubljancane ter s svojimi čarodejski leki, ki jih je sam varil, marsikomu pomagal v boljši svet. Bil je jako častitljiv mož, z bujno plešo na temenu, obrobjeno z srebrnim vencem nakodranih las. Bil je sam v svojem laboratoriju, kjer je

mešal nekeke tekočine v veliki ponvi, a vsak hip skakal k vratom in s prstom na ustnih ter glupih oči prisluškaval, ali se bo kaj ganilo v sosedni sobi; Potem je previdno odprl vrata ter sključen šepal k nizkemu divanu, kjer je na mehkih, svilnatih blazinah ležala mlada gospa.

Bila je ta mlada gospa čudovito lepa; zdelo se je, da gleda globoko iz svile živa roža. Njeno lice je bilo kot jablanov cvet, bel kot sneg in rdeč kot kri, in okoli njenih oči je krožil smeh, o kakšen smeh! In ta roža se je vila v polnem valu po mehkem divanu, in kadar je stopil stari mož k njej, se je prepadel in skoro odskočil, kot pred kačo, skrito pod rožnimi listi. Od daleč je nagnil k njej svoje otročje, nedolžno obličje in zapel: „Kukuk, Zalika, ali še ne spiš? Le malo počakaj, takoj sem gotov!“

In iz jablanovega cveta je zažgolel glasek: „Ne spim, ljubi možek!“

Zasmehljaj se je ljubi možek: „Na, na, Zalika,“ ter tiho, po prstih zopet odtaval v svoj laboratorij.

Črez malo časa je zopet odprl duri:

„Kukuk, Zalika, kukuk, ali še ne spiš?“

Počasi je pristopical k njej.

„Vidiš me, gotov sem! Glej, kaj imam.“

Vzpela se je trudno pokoncu in naslanjaje se na blazine pogledala proti svojemu možu. Stal je pred njo s šegavim nasmehom okrog ust in v roki je držal fiolo, polno srebrne tekočine, ki se je prelivala v steklenico kot živa voda.

„Ali kaj hočeš s tem, ljubi moj možek?“

E, Zalika, to je magična tekočina, to je bajilo. In ustne je imel še vedno nakremžene v šegav smeh. Prinesel je stol iz kota in sedel k njej, varno, kot bi se bal strupenih zob.

Povedal sem ti, da se jutri odpeljem; v Gradec se odpeljem na učenjaški konsilium. Tam se zberemo doktorji in profesorji na važno posvetovanje. Štirinajst dni me ne boš videla, ljuba Zalika, vem, da ti bo dolgčas po meni, ali potrpi! O, kadar minejo ti dnevi, sedem takoj na voz, da bom prej pri tebi.“

Mlada gospa se je prelestno smehljala.

„Kaj pa je z bajilom, ljubi možek?“

„O, to pa je glavna stvar!“

(Konec prih.)

Očetovski nauki.

(Svojemu sinu v poduk in ravnanje spisal dr. Ivan Šusteršič.)

IX.

Vse kar politik dela, ima namen, mu pomagati do gospodstva, ga ohraniti na krmilu in mu omogočiti, da razširi in poveča svojo veljavo in svoj vpliv, kar se da pravlepo izkoristiti za lastni žep. Vse to se odloči pri volitvah v občinske zastope, v deželni zbor in v državni zbor.

Volitve v občinske odbore so važne samo zaradi tega, ker občinski zastopi lahko vplivajo na volitve v državni in v deželni zbor. Subvencije in koncesije se pa dobe samo v državnem in v deželnem zboru. Kar zna politik v občinskem koritu ujeti, je tako neznatno, da se praktičen človek z velikimi ambicijami ne bo zmednil za to, ker mu zna prej škodovati nego donesti realen in količjak izdaten dobiček.

Pri kandidiranju v državni in v deželni zbor je uvaževati, da je vsak volilni okraj na eni strani kolektivno bitje, na drugi strani pa skupina ljudi, ki imajo najrazličnejša mnenja, najrazličnejše interese in najrazličnejše cilje.

Za mojih časov je bilo lahko zmagati v kmetijskih občinah. Slovenski kmet ima toliko suženjskih lastnosti, da je lahko duhovnik ž njim delal, kar je hotel, še najlaglje pa ga vodil pri volitvah. Kmet mojih časov ni imel niti najmanjšega pojma o političnih vprašanjih in zato je moja stranka tudi pri najhujši agitaciji nasprotnikov lahko zmagovala. Izobraženejši del kmetijskega ljudstva je bil v mojih časih odločno liberalnega mišljenja, ostali del pa je bil politično čisto indiferenten.

Pri volitvah se je vedno šlo za to, kdo pridobi večji del te indiferentne množice na svojo stran. V tem boju je bila seveda konkurenca posvetnih elementov z duhovniki nemogoča, ker je bila indiferentna množica zelo verna.

Toda že jaz sem se bal, da zavladajo sčasoma na Kranjskem take razmere kakor na Koroškem, kjer so nemškutarski učitelji pripravili duhovščino ob ves vpliv. Na srečo niso moji nasprotniki znali nič posebnega storiti za izobrazbo in duševno povzdigo tistih mas, ki ne čitajo političnih listov. Pustili so vse delo „Slov. Narodu“, pa niso pomislili, da mase tega lista niso čitale.

